

Határozatok Tára

HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2019. április 4.¹

C-686/17. sz. ügy

**Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main eV
kontra
Prime Champ Deutschland Pilzkulturen GmbH**

(a Bundesgerichtshof [szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Előzetes döntéshozatal – Közös piacszerzés – Gyümölcsök és zöldségek – Termesztett gombák – Forgalmazási előírások – A származási ország feltüntetése – A »származási ország« fogalma – A betakarítás helye szerinti ország – 1234/2007/EK rendelet – Az 113a. cikk (1) bekezdése – 1308/2013/EU rendelet – A 76. cikk (1) bekezdése – Az áruk nem preferenciális származására vonatkozó meghatározások – 2913/92/EGK rendelet – A 23. cikk (1) és (2) bekezdése – A 952/2013/EU rendelet – A 60. cikk (1) bekezdése – Az (EU) 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelet – A 31. cikk b) pontja – Egy másik tagállamban elvégzett termelési szakaszok – Az élelmiszerek címkézése – A megtévesztésre alkalmas címkézés tilalma – 2000/13/EK irányelv – A 2. cikk (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja – 1169/2011/EU rendelet – A 7. cikk (1) bekezdésének a) pontja – Az 1. cikk (4) bekezdése – A 2. cikk (3) bekezdése – Magyarázó információk”

I. Bevezetés

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) négy, a fogyasztók részére frissen történő árusításra szánt gyümölcsök és zöldségek származási országára vonatkozó több uniós jogi rendelkezés értelmezésével kapcsolatos kérdést terjesztett elő.

2. E kérelmet egy, a Zentrale zur Bekämpfung unlauteren Wettbewerbs Frankfurt am Main eV (tisztességtelen verseny elleni küzdelemmel foglalkozó német egyesület, a továbbiakban: Zentrale) és a Prime Champ Deutschland Pilzkulturen GmbH (a továbbiakban: Prime Champ) között, egy arra irányuló keresettel kapcsolatos felülvizsgálati kérelemmel összefüggésben terjesztik elő, hogy az utóbbi szüntesse meg a Németországban betakarított termesztett gombák „Származási hely: Németország” megjelöléssel történő forgalmazását.

¹ Eredeti nyelv: francia.

3. A Zentrale úgy véli, hogy a Prime Champ részéről e címkézés magyarázó információk nélküli használata a 2000/13/EK irányelv² 2. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja, illetve az 1169/2011/EU rendelet³ 7. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében megtevesztő; e rendelkezések tiltják a fogyasztók megtévesztését az élelmiszerekkel kapcsolatos információkat illetően, amennyiben a természet gombák termesztésének és megművelésének lényeges szakaszai nem Németországban történtek.

4. Ebben az összefüggésben előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseivel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy a fogyasztó megtévesztésének fent hivatkozott tilalma alapján lehet-e azt kifogásolni, hogy valamely vállalkozás egy élelmiszer származási országát illetően magyarázó információk nélküli tájékoztatást adott, figyelemmel arra, hogy ezen élelmiszer előállításának lényeges szakaszaira más tagállamokban került sor, annak ellenére, hogy a vállalkozás az uniós jog címkézésre vonatkozó különös rendelkezései alapján nem volt köteles ilyen információk szolgáltatójára. Álláspontom szerint nem.

II. Jogi háttér

A. Az uniós jog

1. A mezőgazdasági szabályozás

a) Az 1234/2007 rendelet

5. Az 1234/2007 rendelet⁴ 113a. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„A fogyasztók részére frissen történő árusításra szánt gyümölcs- és zöldségágazati termékeket kizárólag akkor lehet forgalmazni, ha azok épek, egészségesek és kereskedelmi minőségűek, továbbá ha fel van tüntetve a származási ország.”

b) Az 1308/2013 rendelet

6. Az 1234/2007 rendelet helyébe az 1308/2013/EU rendelet lépett.⁵ Ennek a jelen ügyben releváns rendelkezései 2014. január 1-jétől alkalmazandók.⁶ E rendelet 76. cikkének (1) bekezdése lényegében az 1234/2007 rendelet 113a. cikke (1) bekezdésének tartalmát ismétli meg.

2 Az élelmiszerek címkézésére, kiszerezésére és reklámozására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2000. március 20-i európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2000. L 109., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 5. kötet, 75. o.).

3 A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2011. L 304., 18. o.; helyesbítések: HL 2014. L 331., 40. o.; HL 2015. L 50., 48. o.; HL 2016. L 266., 7. o.).

4 A 2008. április 14-i 361/2008 tanácsi rendelet (HL 2008. L 121., 1. o.; helyesbítés: HL 2011. L 276., 63. o.) által módosított, a mezőgazdasági piacok közös szervezésének létrehozásáról, valamint egyes mezőgazdasági termékekre vonatkozó egyedi rendelkezésekről szóló, 2007. október 22-i tanácsi rendelet (az egységes közös piacszervezésről szóló rendelet) (HL 2007. L 299., 1. o., helyesbítések: HL 2010. L 63., 30. o.; HL 2013. L 97., 4. o.; a továbbiakban: 1234/2007 rendelet).

5 A mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról, és a 922/72/EGK, a 234/79/EK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 347., 671. o.; helyesbítések: HL 2014. L 189., 261. o.; HL 2014. L 232., 25. o.; HL 2016. L 130., 9. o.; HL 2017. L 262., 16. o.).

6 Lásd az 1308/2013 rendelet 232. cikkének (1) bekezdését.

2. Vámjogszabályok

a) A 2913/92 rendelet

7. A 2913/92/EGK rendelet⁷ (a továbbiakban: Közösségi Vámkódex) 23. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Valamely országból származó áruk a teljes egészében ebben az országban létrejött vagy előállított áruk.

(2) »Teljes egészében valamely országban létrejött vagy előállított áruk«:

[...]

b) az ott betakarított növényi termények;

[...]”

b) A 952/2013 rendelet

8. A Közösségi Vámkódex helyébe a 952/2013/EU rendelet⁸ (a továbbiakban: Uniós Vámkódex) lépett. Ennek a jelen ügyben releváns rendelkezései 2016. június 1-jétől alkalmazandók.⁹

9. Az Uniós Vámkódex 2. fejezetének címe: „Az áruk származása”. Az említett fejezet 1. szakaszának címe: „Nem preferenciális származás”. Az említett 1. szakasz hatályát meghatározó 59. cikk a következőképpen rendelkezik:

„A 60. és 61. cikk állapítja meg a szabályokat az áruk nem preferenciális származásának meghatározásához, a következők alkalmazásában:

c) egyéb, az áruk származásával kapcsolatos uniós intézkedések.” [...]

10. Annak „A származás megszerzése” című 60. cikke lényegében a Közösségi Vámkódex 23. cikke (1) bekezdésének tartalmát veszi át.

c) A 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelet

11. Az (EU) 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendeletet¹⁰ 2016. május 1-jétől kell alkalmazni.¹¹ A 31. cikkének b) pontja lényegében a Közösségi Vámkódex 23. cikke (2) bekezdése b) pontjának a tartalmát veszi át.

7 A Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i tanácsi rendelet (HL 1992. L 302., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 4. kötet, 307. o.).

8 Az Uniós Vámkódex létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2013. L 269., 1. o.; helyesbítések: HL 2013. L 287., 90. o.; HL 2016. L 267., 2. o.; HL 2018. L 173., 35. o.).

9 Lásd az Uniós Vámkódex 286. cikkének (2) bekezdését és 288. cikkének (2) bekezdését.

10 A 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az Uniós Vámkódex egyes rendelkezéseire vonatkozó részletes szabályok tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2015. július 28-i felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet (HL 2015. L 343., 1. o.; helyesbítések: HL 2016. L 87., 35. o.; HL 2017. L 101., 164. o.; HL 2018. L 192., 62. o.).

11 Lásd a 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelet 256. cikkét.

3. A fogyasztóvédelmi szabályozás

a) A 2000/13 irányelv

12. A 2000/13 irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja azt mondja ki, hogy a címkézés és az alkalmazott módszerek nem lehetnek alkalmasak arra, hogy a vásárlót megtévezzék, különösen az élelmiszer származását illetően.

b) Az 1169/2011 rendelet

13. A 2000/13 rendelet helyébe az 1169/2011 rendelet lépett, amely 2014. december 13. óta alkalmazandó.¹²

14. E rendelet 1. cikkének (4) bekezdése így rendelkezik:

„E rendelet a meghatározott élelmiszerekre alkalmazandó külön uniós rendelkezésekben előírt jelölési követelmények sérelme nélkül alkalmazandó.”

15. Az említett rendelet 2. cikkének (3) bekezdése előírja:

„E rendelet alkalmazásában az élelmiszer származási országa az élelmiszernek a [Közösségi Vámkódex] 23–26. cikkével összhangban meghatározott származását jelenti.”¹³

16. Ugyanezen rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontja, amely lényegében a 2000/13 irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontja i. alpontjának tartalmát veszi át, a következőképpen szól:

„Az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatás nem lehet megtévesztő, különösen:

- a) az élelmiszer jellemzői és különösen annak jellege, azonossága, tulajdonságai, összetétele, mennyisége, eltarthatósága, származási országa vagy eredetének helye, előállításának vagy termelésének módja tekintetében;”

B. A német jog

17. 2013-ban a Lebensmittel-, Bedarfsgegenstände- und Futtermittelgesetzbuch (az élelmiszerekről, a közszükségleti cikkekről és a takarmányokról szóló törvénykönyv; a továbbiakban: LFGB) 11. §-a (1) bekezdése első és második mondata 1. pontjának az alkalmazandó változata alapján tilos volt az élelmiszerek megtévesztő elnevezéssel, adattal vagy csomagolással történő forgalomba hozatala vagy reklámozása, különösen az eredetről vagy származásról szóló, megtévesztésre alkalmas kijelentések alkalmazása. Ez a rendelkezés a 2000/13 irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontja i. alpontjának az átültetését szolgálta.

¹² Lásd az 1169/2011 rendelet 55. cikkét.

¹³ Az Uniós Vámkódex 286. cikkének (3) bekezdéséből kitűnik, hogy a Közösségi Vámkódexre való hivatkozásokat az Uniós Vámkódexre való hivatkozásokként kell értelmezni. 2016. május 1-je óta a Közösségi Vámkódex 23–26. cikkére való, az 1169/2011 rendelet 2. cikkének (3) bekezdésében szereplő hivatkozást tehát az Uniós Vámkódex 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelet 31-36. cikkével összefüggésben értelmezett 60. cikkére való hivatkozásként kell értelmezni, amely 31-36. cikk pontosítja az említett 60. cikket.

18. Az LGFB 11. §-a (1) bekezdése 1. pontjának hatályos változata az 1169/2011/EU rendelet 8. cikke (1) bekezdése értelmében vett felelős élelmiszeripari vállalkozó vagy importőr számára megtiltja az élelmiszereknek az azokra vonatkozó olyan információkkal történő forgalomba hozatalát vagy reklámozását, amelyek nem felelnek meg az 1169/2011/EU rendelet 7. cikkének (4) bekezdésével összefüggésben értelmezett 7. cikke (1) bekezdése követelményeinek.

III. Az alapeljárás, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések és a Bíróság előtti eljárás

19. A Prime Champ termesztett gombákat termeszt és forgalmaz „Szarmazási hely: Németország” megjelöléssel.

20. A gombák termesztése több lépésből áll. Először Belgiumban és Hollandiában mintegy hét-tizenegy nap alatt összedarabolják és összekeverik a komposzthoz szükséges alapanyagokat. A termesztés második lépéseként Hollandiában öt-hat nap alatt pasztörizálják és előkészítik a komposztot. Harmadik lépésben Hollandiában mintegy tizenöt nap alatt a komposztba fecskendezik a micéliumot (a gombaspórákat). A negyedik szakasz során Hollandiában megkezdik a termőtest tőzeg- és mészréteggel borított ládában történő növesztését, melynek során a gombák tíz-tizenegy nap alatt 3 mm-esre nőnek. A ládákat körülbelül tizenöt nap után Németországba szállítják, ahol a Prime Champ üzemében körülbelül egy-öt nap után az első, majd körülbelül tíz-tizenöt nap után a második betakarításra kerül sor.

21. A Zentrale további információk megadása hiányában megtévesztőnek tartja, hogy a gombák címkézésén a „Szarmazási hely: Németország” megjelölést használják, mivel a termesztés és növekedés lényeges fázisaira, közelebbről a betakarítás előtti valamely termesztési ciklusra nem Németországban kerül sor, és a komposztot a gombákkal csak a betakarítást megelőző három vagy annál kevesebb nappal szállítják Németországba.

22. A Prime Champ részére 2013 decemberében küldött felszólítást követően a Zentrale azt kérte a Landgericht Ulmtól (ulmi regionális bíróság, Németország), hogy a Prime Champot bizonyos kényszerintézkedések terhe mellett tiltsák el attól, hogy termesztett gombákat „Szarmazási hely: Németország” megjelöléssel kínáljon kereskedelmi forgalomban és/vagy forgalomba hozzon és/vagy reklámozzon.

23. E bíróság elutasította a Zentrale keresetét, amely fellebbezést nyújtott be e határozattal szemben.

24. A fellebbezést az Oberlandesgericht Stuttgart (stuttgarti regionális felsőbíróság, Németország) elutasította. E bíróság azt mondta ki, hogy jöllehet a „Szarmazási hely: Németország” megjelölés megtévesztő, mivel az alapján a célközönség úgy értheti, hogy nem csak a betakarítás, hanem a termesztés teljes folyamata Németországban történt, mindazonáltal a Prime Champ a származási hely kifogásolt megjelölésére az uniós jog alapján köteles. Az 1234/2007 rendelet 113a. cikkének (1) bekezdése és az 1308/2013 rendelet 76. cikkének (1) bekezdése alapján ugyanis a növényi termékek származási országaként a betakarítás helye szerinti országot kell megadni, és ezért nem lehet a tisztességtelen versenyről szóló jogszabályok alapján azt felróni a Prime Champnak, hogy ezt az információt tüntette fel.

25. A Zentrale e határozattal szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) elé.

26. Ez utóbbi bíróság pontosítja, hogy tekintettel arra, hogy az alapeljárás felperese az ismétlés veszélyére alapítja a jogsértés megszüntetése iránti keresetét, a felülvizsgálati kérelem csak akkor megalapozott, ha az alperes kifogásolt magatartása mind a vitatott tényállás időpontjában, azaz 2013-ban, mind a felülvizsgálati kérelemről szóló határozat meghozatalának az időpontjában jogellenes volt.

27. A kérdést előterjesztő bíróság ezért azon a véleményen van, hogy a felülvizsgálati kérelemnek akkor lehet helyt adni, ha a Prime Champ által használt, származási országra vonatkozó megjelölés – figyelmen kívül hagyva annak a mezőgazdasági piacok közös szervezésének létrehozásáról szóló szabályozás, vagyis az 1234/2007/EK rendelet 113a. cikkének (1) bekezdése és az 1308/2013/EU rendelet 76. cikkének (1) bekezdése szerinti kötelező jellegét – a 2000/13/EK irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontjában, amelyet az LFGB 2013-ban alkalmazandó változata 11. §-a (1) bekezdése első és második mondatának 1. pontja ültetett át, és az 1169/2011/EU rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a jelenleg hatályos LFGB 11. §-a (1) bekezdésének 1. pontjával összefüggésben értelmezett a) pontjában megállapított, megtévesztő jelleg tilalmába ütközik.¹⁴

28. Ebben az összefüggésben a Bírósághoz 2017. december 7-én érkezett, 2017. szeptember 21-i határozatával a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

- „1) A származási ország [1234/2007 rendelet] 113a. cikkének (1) bekezdése és az [1308/2013 rendelet] 76. cikkének (1) bekezdése szerinti fogalmának meghatározásához figyelembe kell-e venni a [Közösségi] Vámkódex 23. és azt követő cikkeiben és az Uniós Vámkódex 60. cikkében foglalt fogalommeghatározásokat?
- 2) A belföldön betakarított termesztett gombák belföldi eredetűek-e a [Közösségi Vámkódex] 23. cikke és [az Uniós Vámkódex] 60. cikkének (1) bekezdése értelmében, amennyiben a termesztés lényeges fázisaira az Európai Unió más tagállamában kerül sor, és a termesztett gombákat csak az első betakarítást megelőző három vagy annál kevesebb nappal korábban hozták belföldre?
- 3) Alkalmazni kell-e a [2000/13 irányelv] 2. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontjában és az [1169/2011 rendelet] 7. cikke (1) bekezdésének a) pontjában meghatározott megtévesztési tilalmat a származási hely [1234/2007 rendelet] 113a. cikkének (1) bekezdésében és az [1308/2013 rendelet] 76. cikkének (1) bekezdésében előírt feltüntetésé során?
- 4) A [2000/13 irányelv] 2. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontjában és az [1169/2011 rendelet] 7. cikke (1) bekezdésének a) pontjában tilalmazott megtévesztés elkerülése érdekében feltüntethetőek-e az [1234/2007 rendelet] 113a. cikkének (1) bekezdésében és az [1308/2013 rendelet] 76. cikkének (1) bekezdésében előírt, a származási helyet magyarázó információk?”

29. A Zentrale, a Prime Champ, a német, a francia és az olasz kormány, valamint az Európai Bizottság terjesztett írásbeli észrevételeket a Bíróság elé. A 2019. január 23-i tárgyaláson a francia és az olasz kormány kivételével ugyanezek a felek képviseltették magukat.

¹⁴ E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy amennyiben a Prime Champ megsértette e rendelkezéseket, abból az következik, hogy a Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb (a tisztességtelen versenyről szóló törvény, a továbbiakban: UWG), közelebbről az UWG 2013-ban alkalmazandó változata 4. §-ának 11. pontjával összefüggésben értelmezett 3. §-a és a hatályos UWG 3a. §-a szerinti tisztességtelen piaci magatartást valósít meg. E rendelkezések szerint tisztességtelen piaci magatartást követ el egyebek mellett az, aki megsért egy többek között a piaci szereplő érdekében a piaci magatartás szabályozását célzó jogi rendelkezést. Az UWG a belső piacon az üzleti vállalkozások fogyasztókkal szemben folytatott tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatairól, valamint a 84/450/EGK tanácsi irányelv, a 97/7/EK, a 98/27/EK és a 2002/65/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvek, valamint a 2006/2004/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról szóló, 2005. május 11-i 2005/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvet („Irányelv a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatokról”) (HL 2005. L 149., 22. o.) ülteti át.

IV. Elemzés

A. Előzetes észrevételek

30. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett négy kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság a fogyasztók részére frissen történő árusításra szánt gyümölcsök és zöldségek, valamint származási országukra vonatkozó, három különböző területen – a mezőgazdasági szabályozás, a vámjogi szabályozás és a fogyasztóvédelmi szabályozás területén – előírt uniós jogi előírások közötti kapcsolattal összefüggésben tesz fel kérdést.

31. Közelebbről ezek az uniós jogi előírások először is a gyümölcsök és zöldségek forgalmazása érdekében a származási ország 1234/2007 rendelet 113a. cikkének (1) bekezdésében és 1308/2013 rendelet 76. cikkének (1) bekezdésében előírt feltüntetése, másodszor az áruk nem preferenciális származására vonatkozó meghatározások, amelyek a Közösségi Vámkódex 23–26. cikkében, valamint az Uniós Vámkódex 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelet 31–36. cikkével összefüggésben értelmezett 60. cikkében szerepelnek, harmadszor pedig a származási országot illetően a fogyasztó megtévesztésének tilalma, amelyet a 2000/13 irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja, valamint az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontja rögzít.

32. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság a gyümölcsök és zöldségek forgalmazása érdekében a származási ország mezőgazdasági szabályozás által előírt feltüntetése és a Vámkódexekben¹⁵ előírt, az áruk nem preferenciális származására vonatkozó meghatározások közötti kapcsolatot illetően fogalmaz meg kérdést lényegében arra vonatkozóan, hogy a Prime Champ az alapeljárásban szereplő termesztett gombákon köteles-e Németországot megjelölni származási országgént (B. szakasz).

33. Még feltételezve is azt, hogy ez a helyzet, a kérdést előterjesztő bíróság harmadik és negyedik kérdésével azt kívánja megtudni, hogy a származási ország Prime Champ általi, arra vonatkozó magyarázó információk nélküli feltüntetése, hogy e termesztett gombák termesztésének lényeges szakaszaira más tagállamokban került sor, nem ellentétes-e mégis a megtévesztés fogyasztóvédelmi szabályozásban előírt tilalmával (C. szakasz).¹⁶

34. Figyelemmel arra, hogy a felülvizsgálati kérelem a kérdést előterjesztő bíróság szerint csak akkor lehet megalapozott, ha a Prime Champnak felrótt magatartás az uniós jog alapján mind a tényállás idején, 2013-ban, mind pedig a felülvizsgálati kérelem alapján hozott határozat időpontjában¹⁷ jogellenes volt, az előterjesztett kérdéseket mind a 2013-ban, mind a jelenleg hatályos szabályozás alapján meg kell vizsgálni.

B. A „származási ország” mezőgazdasági szabályozásban hivatkozott fogalma és az áruk nem preferenciális származására vonatkozó, Vámkódexekben szereplő meghatározások közötti kapcsolatról (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első és második kérdés)

35. A mezőgazdasági piacok közös szervezésének létrehozásáról szóló 1234/2007 rendelet és 1308/2013 rendelet forgalmazási szabályokat tartalmaz a mezőgazdasági termékekre vonatkozóan. A fogyasztók részére frissen történő árusításra szánt gyümölcs- és zöldségágazati termékek forgalmazását illetően az 1234/2007 rendelet 113a. cikkének (1) bekezdése és az 1308/2013 rendelet 76. cikkének (1) bekezdése azt írja elő, hogy az ilyen termékek csak akkor forgalmazhatók, ha feltüntetik rajtuk a származási országot.

15 Együtt a Közösségi Vámkódex és a 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelettel összefüggésben értelmezett Uniós Vámkódex.

16 Lásd e tekintetben a jelen indítvány 27. pontját.

17 Lásd a jelen indítvány 26. pontját.

36. Sem az 1234/2007 rendelet, sem az 1308/2013 rendelet nem tartalmazza az e rendeletek értelmében vett „származási ország” fogalmának meghatározását. Ilyen meghatározás nem szerepel az 543/2011/EU végrehajtási rendeletben¹⁸ sem.

37. E tekintetben első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság azt kívánja megtudni, hogy a gyümölcsök és zöldségek 1234/2007 rendelet 113a. cikkének (1) bekezdése és 1308/2013 rendelet 76. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „származási országának” meghatározása érdekében a Vámkódexekben szereplő, az áruk nem preferenciális származására vonatkozó meghatározásokra kell-e hivatkozni (1. szakasz). Adott esetben második kérdésével arra keresi a választ, hogy a természetett gombok betakarításának helye szerinti ország e meghatározások alapján azok származási országa-e, amennyiben a termesztés lényeges szakaszaira más tagállamokban került sor (2. szakasz).

1. A Vámkódexekben előírt, az áruk nem preferenciális származására vonatkozó meghatározásoknak a mezőgazdasági szabályozásban hivatkozott „származási ország” fogalmának a meghatározása céljából történő alkalmazhatóságáról (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés)

38. Mindenekelőtt kiemelem, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlatából az következik, hogy az uniós jog valamely rendelkezése jelentésének és tartalmának meghatározása érdekében annak olyan értelmezést kell tulajdonítani, amely figyelembe veszi annak kifejezéseit, szöveggörnyezetét, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit, amelynek az részét képezi.¹⁹

39. Ebből következik, hogy az 1234/2007 rendelet 113a. cikkének (1) bekezdésében és az 1308/2013 rendelet 76. cikkének (1) bekezdésében hivatkozott „származási ország” fogalmát e rendelkezések és azon rendeletek értelmének és céljának a fényében kell értelmezni, amelyeknek az részét képezi. Amint arra a Zentrale rámutat, ezek nem hivatkoznak a Vámkódexekre a „származási ország” fogalmát illetően.

40. Meg kell ugyanakkor állapítani, hogy a Vámkódexek előírnak ilyen hivatkozást.

41. Az Uniós Vámkódex 59. cikkének c) pontja ugyanis azt mondja ki, hogy a 60. cikkben az áruk nem preferenciális származásának meghatározása kapcsán előírt szabályok alkalmazandók az egyéb, az áruk származásával kapcsolatos uniós intézkedésekre.

42. A Bizottsághoz hasonlóan úgy vélem, hogy az 1308/2013 rendelet 76. cikkének (1) bekezdését ilyen intézkedésnek kell tekinteni. E tekintetben rámutatok, hogy e 76. cikk (1) bekezdése az uniós jognak az áruk származásával kapcsolatos rendelkezése, amely az Uniós Vámkódex 59. cikkének c) pontja által e rendelkezés alkalmazhatósága kapcsán előírt egyetlen feltétel.

43. Ezt az érvet megerősíti az is, hogy az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásra vonatkozó magas szintű fogyasztóvédelem biztosítását célzó²⁰ 1169/2011 rendelet a 2. cikkének (3) bekezdésében az áruk e rendelet értelmében vett származási országának feltüntetése kapcsán utal az áruk nem preferenciális származására vonatkozó, a Vámkódexekben szereplő meghatározásokra. Az említett rendelet (33) preambulumbekkezdéséből kitűnik, hogy a jogalkotó részéről e hivatkozást az igazolja, hogy e meghatározások „az élelmiszer-vállalkozások [...] által jól [ismertek]”.

¹⁸ Az 1234/2007/EK tanácsi rendeletnek a gyümölcs- és zöldség-, valamint a feldolgozottgyümölcs- és feldolgozottzöldség-ágazatra alkalmazandó részletes szabályainak a megállapításáról szóló, 2011. június 7-i bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2011. L 157., 1. o.), amely 2011. július 22. óta alkalmazandó.

¹⁹ Lásd például: 1995. október 17-i Leifer és társai ítélet (C-83/94, EU:C:1995:329, 22. pont); 2005. június 7-i VEMW és társai ítélet (C-17/03, EU:C:2005:362, 41. pont); 2010. április 15-i Fundación Gala-Salvador Dalí és VEGAP ítélet (C-518/08, EU:C:2010:191, 25. pont).

²⁰ Lásd az 1169/2011 rendelet 1. cikkének (1) bekezdését.

44. Amint arra a Prime Champ, a francia kormány és a Bizottság rámutat, az, hogy a jogalkotó úgy döntött, hogy a fogyasztók védelmét szolgáló 1169/2011 rendeletben hivatkozik ezekre a Vámkódexekből származó meghatározásokra, annak egyértelmű jele, hogy az ilyen hivatkozás alkalmazandó az 1234/2007 rendelet 113a. cikkének (1) bekezdése és az 1308/2013 rendelet 76. cikkének (1) bekezdése esetében is, amelyek hasonló fogyasztóvédelmi célt követnek.²¹

45. A Közösségi Vámkódexszel kapcsolatban megjegyzem, hogy az Unió Vámkódex 59. cikke c) pontjának megfelelő rendelkezés nem szerepel ebben. Mindazonáltal úgy vélem, hogy ezen előbbi tartalmaz egy, az Unió Vámkódex említett rendelkezésének megfelelő elvet. Az Unió Vámkódex 59. cikke c) pontjának előkészítő munkálataiból ugyanis kitűnik, hogy e rendelkezés célja annak *pontosítása*, hogy a nem preferenciális származásra vonatkozó szabályok is az egyéb, az áruk származásával kapcsolatos uniós intézkedések alkalmazási körébe tartoznak, ami számomra azt jelenti, hogy ezen elvet a Közösségi Vámkódex is kimondta.²²

46. A fentiekre figyelemmel el kell tehát utasítani a Zentrale által előadott azon érvet, amely szerint az, hogy az 1234/2007 és az 1308/2013 rendelet nem hivatkozik a Vámkódexekre a „származási ország” fogalmát illetően, kizárja azt, hogy az utóbbiakban szereplő meghatározásokat alkalmazni lehessen.

47. Következésképpen a Prime Champ-hoz, a francia és az olasz²³ kormányhoz, valamint a Bizottsághoz hasonlóan azt javaslom, hogy a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre olyan választ adjon, amely szerint az 1234/2007 rendelet 113a. cikkének (1) bekezdését és az 1308/2013 rendelet 76. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a „származási ország” e rendelkezésekben említett fogalmának a meghatározása céljából a Közösségi Vámkódex 23–26. cikkében és az Unió Vámkódex 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelet 31–36. cikkével összefüggésben értelmezett 60. cikkében szereplő, az áruk nem preferenciális származására vonatkozó meghatározásokra kell hivatkozni.

2. A Vámkódexekben előírt, az áruk nem preferenciális származására vonatkozó meghatározásoknak a természetett gombák mezőgazdasági szabályozás értelmében vett származási országának a meghatározása céljából történő alkalmazásáról (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés)

48. A Prime Champ-hoz, a francia és az olasz kormányhoz, valamint a Bizottsághoz hasonlóan úgy vélem, hogy a Vámkódexekben előírt, az áruk nem preferenciális származására vonatkozó meghatározások alapján a természetett gombák származási országa a betakarításuk helye szerinti ország, még akkor is, ha a termesztés jelentős szakaszaira más tagállamban került sor, és a természetett gombákat csak az első betakarítást megelőző három vagy annál kevesebb nappal korábban vitték a betakarítási területre.

21 Ez az 1234/2007 rendelet (49) preambulumbekzdéséből következik, amely szerint a mezőgazdasági termékek forgalmazására vonatkozó, a termelők, a kereskedők és a fogyasztók érdekeit szolgáló előírások alkalmazása hozzájárulhat a termelés és a forgalmazás gazdasági feltételeinek, valamint a termékek minőségének javulásához. Ennek megfelelő megállapítást tartalmaz az 1308/2013 rendelet (64) preambulumbekzdése, és a (65) preambulumbekzdése hozzáteszi, hogy a fogyasztói elvárások figyelembevételére érdekében, valamint a mezőgazdasági termékek előállítását és forgalmazását érintő gazdasági feltételeknek és a szóban forgó termékek minőségének a javítását elősegítendő, helyénvaló az ágazatok vagy termékek szerinti forgalmazási előírások fenntartása.

22 Lásd e tekintetben a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló (EK) európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló, 2005. november 30-i javaslatot (Modernizált Vámkódex), 10. o. (COM(2005) 608 végleges)

23 Rámutatok, hogy a német kormány az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik és negyedik kérdés megválaszolására szorított.

49. Mindenekelőtt megjegyzem, hogy abból az alapelvből kell kiindulni, hogy a mezőgazdasági piacok közös szervezéséről szóló 1234/2007 rendelet 113a. cikkének (1) bekezdésében és a mezőgazdasági termékpiacok közös szervezéséről szóló 1308/2013 rendelet 76. cikkének (1) bekezdésében hivatkozott „zöltség” kifejezés magában foglalja az alapeljárásban szereplőhöz hasonló termesztett gombákat.²⁴

50. Ezt követően, az általam az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre adni javasolt válaszból kitűnik, hogy az e rendelkezések értelmében vett származási országot a Vámkódexekben előírt, az áruk nem preferenciális származására vonatkozó meghatározások alapján kell meghatározni.

51. E tekintetben a Közösségi Vámkódex 23. cikkének (1) bekezdése és az Uniói Vámkódex 60. cikkének (1) bekezdése az írja elő, hogy a teljes egészében egyetlen országban vagy területen létrejött vagy előállított árut az abból az országból vagy területről származónak kell tekinteni. E tekintetben a Közösségi Vámkódex 23. cikke (2) bekezdésének a)–j) pontja, valamint a 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelet 31. cikkének a)–j) pontja tartalmazza a teljes egészében egyetlen országban vagy területen létrejött vagy előállított árunak minősülő különböző áruk listáját.

52. A növényi terményeket illetően a Közösségi Vámkódex 23. cikke (2) bekezdésének b) pontjából kitűnik, hogy e termények teljes egészében a betakarítások helye szerinti országban jöttek létre. Ugyanezen rendelkezés szerepel a 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelet 31. cikkének b) pontjában. Másként fogalmazva, e rendelkezésekből az következik, hogy a növényi terményeket teljes egészében a betakarításuk helye szerinti országból származónak tekintik.

53. E tekintetben a Bizottság, valamint a német kormány hangsúlyozza, hogy az alapeljárás atipikus jellegű, rámutatva, hogy a legtöbb esetben a friss gyümölcsök és zöltségek betakarítási helye szerinti ország jellegénél fogva ugyanaz az ország, ahol a termesztés betakarítást megelőző valamennyi szakaszára sor került.²⁵

54. Ebben az összefüggésben a Bizottság a tárgyalás során kifejtette, hogy a termesztett gombák „határokon átnyúló” termesztése új keletű. Úgy tűnik, hogy 2015-ben, amikor a 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelet szövegezésére sor került, a Bizottság nem gondolt e termesztési mód szabályozására. Amikor a tárgyaláson kérdést intéztek hozzá azon okot illetően, amely miatt az e termesztési módra vonatkozó szabályokat még mindig nem fogadták el, a Bizottság kifejtette, hogy az ilyen típusú eljárást még nem kellő mértékben mérlegelték jogalkotási síkon. A Prime Champ ugyanezen a tárgyaláson kifejtette, hogy 2012 óta alkalmazza ezt a termesztési módot, valamint hogy nem ő az egyetlen, mivel más vállalkozások is ezen eljárást követve folytatják a termelést.

55. Álláspontom szerint azonban e megfontolások nem teszik lehetővé a Közösségi Vámkódex 23. cikke (2) bekezdése b) pontjának szövegétől, valamint a 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelet 31. cikke b) pontjának szövegétől való eltérést, amelyek egyértelműen azt írják elő, hogy a növényi termények származási országa kizárólag betakarítási helyüktől függ. Amint azt a Bizottság kifejti, e rendelkezések alapján abból az elvből kell kiindulni, hogy a jogalkotó semmilyen jelentőséget nem tulajdonít annak a ténynek, hogy a betakarítást megelőzően több termesztési szakaszra is más tagállamban vagy tagállamokban került sor.

24 A mezőgazdasági termékpiacok közös szervezése keretében ugyanis az 1234/2007 rendelet 1. cikkének i) pontja, valamint az 1308/2013 rendelet 1. cikke (2) bekezdésének i) pontja az e rendeletek I. mellékletének IX. részében konkrétan meghatározott gyümölcs- és zöltségághoz tartozó termékeket foglalja magában. E mellékletek a Kombinált Nomenklátúra szerinti ex 0709 kódot („Más zöltség frissen vagy hűtve”) említik a gyümölcs- és zöltségághoz tartozó termékek megnevezése kapcsán. A Kombinált Nomenklátúra I. mellékletének 7. fejezetében az „Ehető gomba” szerepel a 0709 51 kód alatt.

25 Konkrétan a német kormány kifejti, hogy termelési szakemberei szerint ritka, hogy egy gyümölcs- vagy zöltségkultúra szállítása lehetséges és előnyös, mint az alapeljárásban, így a határokon átnyúló termelés általános jelleggel lehetetlen, vagy legalábbis semmiképpen sem jövedelmező. A német kormány kiemelte, hogy a könnyen szállítható termesztett gombákon kívül csak az endíviát tudja elképzelni ugyanezen termesztési módszer kapcsán. A Bizottság viszont a tárgyalás során analóg helyzetként a hidropóniás növényeket és a fűszernövényeket említette. E terményeket illetően a Bizottság kifejtette, hogy azok a szubsztrátummal együtt, vagyis akár anélkül értékesíthetők a fogyasztók számára, hogy a forgalmazást megelőzően valós betakarításra került volna sor.

56. El kell tehát utasítani a Zentrale által előadott azon érvet, amely szerint a Közösségi Vámkodekx 23. és 24. cikkének, valamint az Uniós Vámkodekx egyenértékű rendelkezéseinek szerkezetéből az következik, hogy a Vámkodekxekben előírt, az áruk nem preferenciális származására vonatkozó meghatározások alkalmazhatóságának az a feltétele, hogy az áru *teljes egészében* ugyanazon országban jöjjön létre vagy ott állítsák elő.

57. Ami közelebről a Közösségi Vámkodekx 24. cikkét és az Uniós Vámkodekx 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelet 32. cikkével összefüggésben értelmezett 60. cikkében előírt egyenértékű rendelkezést illeti, azok nem eredményezhetnek ellentétes eredményt. Az azon áruk származására vonatkozó e rendelkezések, amelyek esetében több ország vagy terület vett részt a természetben, ugyanis nem alkalmazhatók az alapeljárásban szereplőkhöz hasonló friss zöldségekre.²⁶

58. Következésképpen azt javaslom a Bíróságnak, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre azt a választ adja, hogy az 1234/2007 rendelet 23. cikkének (1) bekezdését és (2) bekezdésének b) pontját, valamint az Uniós Vámkodekx 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelet 31. cikkének b) pontjával összefüggésben értelmezett 60. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a termesztett gombák származási országa az e rendelkezések értelmében vett betakarítási helyük szerinti ország, függetlenül attól, hogy a termesztés lényeges szakaszaira az Unió más tagállamaiban került sor, valamint hogy a termesztett gombákat csak az első betakarítást megelőző három vagy annál kevesebb nappal korábban vitték a betakarítási területre.

C. A fogyasztóvédelmi szabályozásban előírt megtévesztés tilalma és a származási ország mezőgazdasági szabályozás által előírt feltüntetés közötti kapcsolatról (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik és negyedik kérdés)

1. Előzetes észrevételek

59. Emlékeztetek arra, hogy előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik és negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy a származási ország Prime Champ általi, a termesztési helyre vonatkozó magyarázó információk nélküli feltüntetése ellentétes-e a fogyasztó megtévesztésének a 2000/13 irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontjában, valamint az 1169/2001 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő tilalmával.

60. E tekintetben az előzetes döntéshozatal iránti kérelemből kitűnik, hogy a kérdést előterjesztő bíróság lényegében mindenekelőtt azt kívánja megtudni, hogy a származási ország mezőgazdasági szabályozás által előírt feltüntetése *lex specialis*-nak tekintendő-e a megtévesztés tilalmára vonatkozó szabályhoz képest, aminek eredményeként az utóbbi nem alkalmazandó a származási ország meghatározására (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés). Amennyiben a Bíróságnak e kérdést úgy kellene megválaszolnia, hogy a származási ország mezőgazdasági szabályozás által előírt feltüntetése párhuzamosan alkalmazandó a megtévesztés tilalmával, a kérdést előterjesztő bíróság ezt követően azt kívánja megtudni, hogy *lehetséges-e* magyarázó információk hozzáadása a fogyasztó fent hivatkozott rendelkezések értelmében vett megtévesztésének elkerülése érdekében (az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdés).²⁷

²⁶ Közelebről, a gyümölcsöket és zöldségeket illetően, a 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelet e rendelet 32. cikkében hivatkozott 22–01. mellékletének 20. fejezetével összefüggésben értelmezett 32. cikkéből az következik, hogy az ilyen termények abban az esetben tartoznak e rendelkezések hatálya alá, ha a növényi termények keverékéről van szó, mint például a gyümölcslevelek esetében. Még ha ilyen rendelkezés nem is szerepel a Közösségi Vámkodekxben, ellentétes információ hiányában álláspontom szerint annak 24. cikkét ugyanígy kell értelmezni.

²⁷ A kérdést előterjesztő bíróság példaként a más tagállamokban végrehajtott termelési fázisokra vonatkozó információk feltüntetésére hivatkozik.

61. Az utóbbi kérdés ilyen megfogalmazásban azonban álláspontom szerint nem döntő annak megállapítása szempontjából, hogy a származási ország Prime Champ által magyarázó információk nélküli feltüntetése ellentétes-e a fogyasztó megtévesztésének tilalmával. Vitathatatlanul az lenne, ha a mezőgazdasági szabályozás kimerítő jelleggel szabályozná a gyümölcsök és zöldségek származási országát.²⁸ Márpedig álláspontom szerint nem ez a helyzet.

62. A mezőgazdasági szabályozás egyik eleme sem gátolja meg ugyanis a vállalkozást abban, hogy a származási hely feltüntetése mellett magyarázó információkat helyezzen el, amennyiben ezek önmagukban nem tévesztik meg a fogyasztót. E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartája 11. cikkének (1) bekezdésében szereplő véleménynyilvánítás szabadságához fűződő – a „kereskedelmi kommunikációt” is védő – alapjog gyakorlása csak törvény által korlátozható a Charta 52. cikke (1) bekezdésének megfelelően.

63. E megfontolásokra figyelemmel a negyedik kérdést úgy kell értelmezni, hogy azzal a kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kívánja megtudni, hogy az ilyen magyarázó információk *hiánya* a 2000/13 irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja, valamint az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében megtévesztő-e.²⁹

64. E tekintetben, annak érdekében, hogy a kérdést előterjesztő bíróság részére az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon, véleményem szerint elegendő, ha a Bíróság e negyedik kérdés megválaszolására szorítkozik. Még feltételezve is ugyanis azt, hogy az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontja és a 2000/13 irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja alkalmazható, akkor is úgy vélem, amint azt kifejtem az alábbiakban, hogy a származási hely feltüntetésénél a magyarázó információk elhelyezésének elmulasztása, amint az az alapeljárásban történt, semmiképpen sem megtévesztő a hivatkozott rendelkezések értelmében.³⁰

65. Ennélfogva indítványom további részében azon indokok rövid ismertetésére szorítkozom, amelyek miatt komoly kétségeim vannak e rendelkezéseknek az alapeljárásban szereplőhöz hasonló helyzetben való alkalmazhatóságát illetően (2. szakasz), mielőtt válaszolnék az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdésre (3. szakasz).

28 Ebben az esetben mindebből az következne, hogy a származási ország Prime Champ általi, egyéb egyértelműsítő információk nélküli feltüntetése jogszerű a fogyasztó megtévesztésének tilalmára figyelemmel, mivel a Prime Champ semmiképpen sem tudna egyértelműsítő információkat elhelyezni a származási hely feltüntetése mellett.

29 Ebben az összefüggésben emlékeztetek arra, hogy a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a nemzeti bíróságok és a Bíróság között az EUMSZ 267. cikkel bevezetett együttműködési eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy a nemzeti bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon. A Bíróságnak ebből a szempontból adott esetben át kell fogalmaznia a feltett kérdéseket (lásd például: 2018. november 29-i baumgarten sports & more ítélet, C-548/17, EU:C:2018:970, 22. pont).

30 Emlékeztetek arra, hogy az alapeljárásban a felülvizsgálati kérelem a kérdést előterjesztő bíróság szerint csak akkor lehet megalapozott, ha a Prime Champnak felrótt magatartás mind a 2000/13 irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja értelmében, mind pedig az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében jogellenes volt. Ennélfogva az, ha a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdésre kizárólag az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontjával összefüggésben ad választ, főszabály szerint elegendő lenne ahhoz, hogy a kérdést előterjesztő bíróságnak az előtte folyamatban lévő ügy eldöntéséhez hasznos választ adjon.

2. Az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdése a) pontjának és a 2000/13 irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontja i. alpontjának az alkalmazhatóságáról

66. A kérdést előterjesztő bírósághoz hasonlóan úgy vélem, hogy az 1169/2011 rendelet 1. cikkének (4) bekezdésére tekintettel kell megválaszolni azt a kérdést, hogy a származási ország mezőgazdasági szabályozás által előírt feltüntetése *lex specialis*nak tekintendő-e a megtevésztés tilalmára vonatkozó szabályhoz képest. Ebben a rendelet hatályát szabályozó cikkben az szerepel, hogy a rendelet a meghatározott élelmiszerekre alkalmazandó külön uniós rendelkezésekben előírt jelölési követelmények sérelme nélkül alkalmazandó.³¹

67. Tekintettel az 1169/2011 rendelet (8) preambulumbekzdésére, amely szerint „[a] általános jelölési előírásokat olyan rendelkezések egészítik ki, amelyeket [...] az élelmiszerek bizonyos csoportjaira alkalmazni kell”, álláspontom szerint e rendelet 1. cikkének (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az főszabály szerint párhuzamosan alkalmazandó a bizonyos élelmiszerekre alkalmazandó különös rendelkezésekkel.

68. Ezen előfeltevés kapcsán azonban bizonyos korlátokat kell rögzíteni.

69. E tekintetben a tárgyalás során a Bizottság lényegében arra hivatkozott, hogy az 1169/2011 rendelet 1. cikke (4) bekezdésének szó szerinti, teleologikus és rendszertani értelmezése alapján a „sérelem nélkül” kifejezést úgy kell értelmezni, hogy az 1169/2011 rendelet párhuzamosan alkalmazandó a bizonyos élelmiszerekre alkalmazandó különös rendelkezésekkel, amennyiben ezek nem *ellentétesek* az 1169/2011 rendeletben rögzített rendelkezésekkel. Ahogy én értem a Bizottság érvét, ez az ellentmondás kizárólag abban az esetben áll fenn, ha a különös rendelkezések alkalmazása *megakadályozza* az 1169/2011 rendelet párhuzamos alkalmazását. A jelen ügyben a Bizottság úgy véli, hogy ilyen ellentmondás nem áll fenn, mivel a „Származási hely: Németország” megjelölést lehet magyarázó információk elhelyezése mellett alkalmazni.³²

70. A Bizottság észrevételeivel ellentétben úgy vélem, hogy meggyőző érvek támaszthatják alá azt az álláspontot, amely szerint az 1169/2011 rendelet 1. cikkének (4) bekezdése nem korlátozódik azon helyzetekre, amelyekben a Bizottság által hivatkozott értelemben vett valódi *ellentmondás* áll fenn.

71. Az a tény ugyanis, hogy az 1169/2011 rendelet a címkézésre vonatkozó különös rendelkezések sérelme nélkül alkalmazandó, azt jelenti, hogy e rendelet nem akadályozhatja meg az ilyen különös rendelkezések alkalmazását. Ennélfogva az 1169/2011 rendelet 1. cikkének (4) bekezdése álláspontom szerint lényegében a *lex specialis* elvét fejezi ki.

72. Ezen elv alapján úgy vélem, hogy az 1169/2011 rendelet párhuzamos alkalmazása is kizárt, mivel az megfosztana egy a címkézés területére vonatkozó különös rendelkezést a hatékony érvényesülésétől.

31 Megjegyzem, hogy az 1308/13 rendelet 73. cikke ugyanígy tartalmaz egy, a forgalmazási előírások hatályára vonatkozó szabályt. E rendelkezés konkrétan azt írja elő, hogy a forgalmazási előírások „[a] mezőgazdasági termékekre alkalmazandó egyéb rendelkezések [...] sérelme nélkül” alkalmazandók. Tekintettel arra, hogy az 1169/2011 rendelet csak az utóbbi rendelet által előírt mértékben alkalmazandó, az 1308/13 rendelet 73. cikke mindazonáltal nem releváns az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdése a) pontja alkalmazhatóságának a meghatározása céljából.

32 Úgy tűnik tehát, hogy a Bizottság valójában a 2005/29 irányelv 3. cikke (4) bekezdésének értelmezéséhez hasonló értelmezésre hivatkozik, amely szerint „az ezen irányelv és a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlatok különös vonatkozásait szabályozó egyéb uniós szabályok közötti összeütközés esetén ez utóbbiak az irányadók, és e különös vonatkozások tekintetében azokat kell alkalmazni”. Ily módon a Bíróság kimondta, hogy a 2005/29 irányelv 3. cikkének (4) bekezdésében szereplőhöz hasonló összeütközés csak akkor áll fenn, ha különös szabályok kimerítő jelleggel szabályozzák az áru tekintetében a fogyasztók részére nyújtandó tájékoztatást, így új információkkal azt nem lehet kiegészíteni. Lásd: 2018. július 25-i Dyson ítélet (C-632/16, EU:C:2018:599, 34–36. pont); 2018. szeptember 13-i Wind Tre és Vodafone Italia ítélet (C-54/17 és C-55/17, EU:C:2018:710, 60. és 61. pont). Ebből a szempontból megjegyzem, hogy mivel a mezőgazdasági szabályozás a gyümölcsök és zöldségek származási országát nem kimerítő jelleggel szabályozta, a jelen ügyben nem merül fel a 2005/29 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének értelmében vett megtevésztés mulasztások olyan tilalma alkalmazhatóságának a kérdése, mint amely a 2000/13 irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontjára és az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontjára vonatkozik.

73. Véleményem szerint ez lenne a helyzet, ha az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontja alkalmazandó lenne olyan helyzetre, mint amelyről az alapügyben szó van. Az 1308/2013 rendelet 76. cikkének (1) bekezdése egy az 1169/2011 rendelet³³ 1. cikkének (4) bekezdése értelmében vett címkézés területén rögzített különös rendelkezés, és amint azt a jelen indítvány 3. szakaszában, különösen a 82. és 83. pontban kifejttem, úgy vélem, hogy a jogalkotó egyértelműen meghatározta az 1308/2013 rendelet 76. cikkének (1) bekezdésében, hogy a friss gyümölcsök és zöldségek származási országa a betakarításuk helye szerinti ország.

74. Ha ugyanakkor az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontját oly módon kellene alkalmazni, hogy a származási ország 1308/2013 rendelet 76. cikkének (1) bekezdésén alapuló feltüntetése az előbbi rendelkezés értelmében véve megtévesztő lehetne, az álláspontom szerint megfosztaná az 1308/2013 rendelet 76. cikkének (1) bekezdését a hatékony érvényesülésétől.

75. A 2000/13 irányelvet illetően megjegyzem, hogy az 1169/2011 rendelet 1. cikkének (4) bekezdésével egyenértékű rendelkezés nem szerepel az említett irányelvben. Mindazonáltal úgy vélem, hogy az e cikkben szereplőnek megfelelő elv a 2000/13 irányelvre is alkalmazandó. Az 1169/2011 rendelet előkészítő munkálatainak egyetlen eleme sem utal ugyanis arra, hogy az módosítani kívánta volna az irányelvet ebben a tekintetben, ennél fogva 1. cikkének (4) bekezdését úgy kell értelmezni, mint amely a 2000/13 irányelv alapján már alkalmazandó *lex specialis* elvét kodifikálja. Másként fogalmazva, úgy vélem, hogy az 1169/2011 rendeletre tekintettel fent kifejtettekhez hasonló megfontolásokra lehet hivatkozni a 2000/13 irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontjára vonatkozóan az 1234/2007 rendelet 113a. cikkének (1) bekezdésére tekintettel.

3. Az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdése a) pontjának és a 2000/13 irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontja i. alpontjának az alkalmazásáról

76. Az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontja megtiltja, hogy az élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatás a származási országot illetően megtéveszse a fogyasztót.

77. Mindenekelőtt úgy vélem, hogy e tilalom kiterjed a megtévesztő mulasztásokra. Az „élelmiszerekre vonatkozó tájékoztatás” fogalmát ugyanis e rendelet 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja úgy határozza meg, hogy az a „valamely élelmiszerre vonatkozó, a címke vagy kísérő dokumentum, illetve bármilyen egyéb eszköz – beleértve a modern technológiai eszközöket vagy a szóbeli közlést – segítségével a végső fogyasztó számára elérhetővé tett információ”. Még ha e meghatározás formailag nem is vonatkozik a mulasztásokra, abból az elvből kell kiindulni, hogy azok annak hatálya alá tartoznak, mivel alkalmasak arra, hogy a származási országot illetően megtéveszessék a fogyasztókat.³⁴

78. Ami a fogyasztó „megtévesztésének” az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében vett fogalmát illeti, megjegyzem, hogy e rendelkezés nem tartalmazza annak meghatározását. Mindazonáltal álláspontom szerint a megtévesztő mulasztások 2005/29 irányelv 7. cikkének (1) bekezdésében szereplő meghatározásához hasonlóan úgy kell értelmezni az e rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontjában hivatkozott „megtévesztés” fogalmát, hogy az magában foglalja az átlagfogyasztó tájékozott ügyleti döntéséhez szükséges jelentős információk kihagyását, és ezáltal – a körülményektől függően – ténylegesen vagy valószínűsíthetően ahhoz vezet, hogy az átlagfogyasztó olyan ügyleti döntést hoz, amelyet egyébként nem hozott volna.

³³ Így az 1169/2011 rendelet olyan általános jellegű és horizontális szabályokat határoz meg, amelyek valamennyi élelmiszerre alkalmazandók, míg a kizárólag egyes meghatározott élelmiszereket célzó különös és vertikális szabályokat az e terményeket szabályozó rendelkezésekben rögzítik (lásd ebben az értelemben e rendelet (12) preambulumbekzdését). Az említett rendelet (32) preambulumbekzdéséből kitűnik, hogy a gyümölcs- és zöldségágazati termékek forgalmazási szabályai ilyen vertikális szabályokat alkotnak.

³⁴ Lásd ebben az értelemben az 1169/2011 rendelet 26. cikke (2) bekezdésének a) pontját, amely szerint a származási ország feltüntetése e jogszabály alapján kötelező, amennyiben a feltüntetés elmulasztása félrevezethetné a fogyasztókat az élelmiszer származási országa tekintetében. Ezenfelül a 2005/29 irányelv 7. cikke (1) bekezdésének értelmében vett megtévesztő kereskedelmi gyakorlatok kiterjednek a megtévesztő mulasztásokra. Emlékeztetek arra, hogy ez az irányelv az 1169/2011 rendelethez hasonlóan a magas szintű fogyasztóvédelem biztosítását célozza.

79. Még ha ugyanis e meghatározás nem is szerepel az 1169/2011 rendeletben, megjegyzem, hogy jellegüknél fogva kizárólag azon lényeges mulasztások alkalmasak a fogyasztók megtévesztésére, amelyek esetében az átlagfogyasztónak szüksége van az információkra. Egyébiránt, amint a jelen indítvány 34. lábjegyzetében elmagyaráztam, az 1169/2011 rendelet a 2005/29 irányelvhez hasonlóan a magas szintű fogyasztóvédelem biztosítását célozza.

80. Végül megjegyzem, hogy az 1169/2011 rendelet 2. cikkének (3) bekezdése azt írja elő, hogy az élelmiszer e rendelet értelmében vett származási országa az áruknak a Vámkódexekben előírt, az áruk nem preferenciális származására vonatkozó meghatározásokkal összhangban meghatározott származását jelenti.

81. Álláspontom szerint a származási ország Vámkódexekben előírt meghatározásoknak megfelelő feltüntetése kapcsán a magyarázó információk jelen ügyben szereplőhöz hasonló hiányát nem lehet úgy tekinteni, mint az átlagfogyasztó számára jelentős információt, amely alkalmas arra, hogy őt az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében megtéveszse.

82. A jogalkotó ugyanis az 1169/2011 rendelet 2. cikkének (3) bekezdésében a Vámkódexekre hivatkozva egyértelműen és pontosan meghatározta az élelmiszer e rendelet értelmében vett származási országát.³⁵ A növényi terményeket illetően a jogalkotó konkrétan azt mondta ki, hogy e termények származási országa a betakarítási helyük szerinti ország. E döntéssel a jogalkotó ugyanakkor úgy is döntött, hogy *nem* tulajdonít jelentőséget annak, hogy az ilyen termények termesztésére elvben különböző országokban is sor kerülhet. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy a jogalkotó azt követően is fenntartotta ezt a szabályt, hogy tudomást szerzett a termesztett gomba „határokon átnyúló” termesztési módjáról.

83. Ennélfogva úgy kell tekinteni, hogy az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdése a) pontjának, 2. cikke (3) bekezdésének és a Vámkódexekben előírt, az áruk nem preferenciális származására vonatkozó meghatározásoknak az együttes olvasatából az következik, hogy az ilyen információk nem tekinthetők jelentősnek az átlagfogyasztó számára.³⁶

84. E következtetést ezenfelül alátámasztja az, hogy a Bizottság más, a származási ország feltüntetésére vonatkozó rendelkezéseket csak a friss, hűtött vagy fagyasztott sertés-, juh-, kecske- és baromfihús vonatkozásában fogadott el. Konkrétan ilyen szabályokat az 1337/2013/EU végrehajtási rendelet³⁷ ír elő azzal az indokkal, hogy a Vámkódexekben előírt, az áruk nem preferenciális származására vonatkozó meghatározások alkalmazása nem tájékoztatja a fogyasztókat megfelelően a hús eredetéről, figyelemmel azokra a helyzetekre, amikor a hús különböző országokban született, nevelt és levágott állatokból származik.³⁸

85. Noha teljes mértékben meg tudom érteni a Zentrale azon érvét, amely szerint a fogyasztókat tájékoztatni kell arról, ha egy termény jelentős termesztési szakaszaira különböző országokban kerül sor, a fentiekre tekintettel meg kell állapítani, hogy a jogalkotó nem tartotta jelentősnek ezeket az információkat, és ezáltal alkalmasnak arra, hogy az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében a származási országot illetően megtéveszsek a fogyasztókat.

35 Megjegyzem, hogy e meghatározást azzal az indokkal iktatták be az 1169/2011 rendeletbe, hogy e meghatározás hiánya a 2000/13 rendeletben bizonytalanságokat eredményezett és kétértelműséget okozott mind a fogyasztók, mind a tagállamok számára (lásd az 1169/2011 rendelethez vonatkozó javaslatához csatolt „Impact assessment report on general food labelling issues” című dokumentumot, SEC(2008) 92, 21. o.).

36 Lásd ebben az értelemben: 2018. július 25-i Dyson ítélet (C-632/16, EU:C:2018:599, 42–44. pont).

37 Az 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet alkalmazási szabályainak a friss, hűtött vagy fagyasztott sertés-, juh-, kecske- és baromfihús származási országa vagy eredete helyének feltüntetése tekintetében történő megállapításáról szóló, 2013. december 13-i bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2013. L 335., 19. o.).

38 Lásd az 1337/2013 végrehajtási rendelet (3) preambulumbekkezdését.

86. El kell tehát utasítani a Bizottság által előadott azon érvet, amely szerint a nemzeti bíróságoknak kell dönteniük arról a kérdéstről, hogy konkrét esetekben a származási ország alapeljárásban szereplőhöz hasonló feltüntetése konkrétan a fogyasztó megtévesztését eredményezi-e. Ez az álláspont ugyanis sértheti a jogalkotó fent felidézett választási szabadságát.

87. Ami a 2000/13 irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontját illeti, úgy vélem, hogy e rendelkezésre a fent kifejtettekhez hasonló megfontolásokat kell alkalmazni. E tekintetben megjegyzem, hogy bár a 2000/13 irányelv nem tartalmazza az ezen irányelv értelmében vett származási ország fogalmát,³⁹ e körülmény nem vezethet ellentétes eredményre, tekintettel arra, hogy e meghatározást továbbra is előírja az 1234/2007 rendelet 113a. cikke (1) bekezdésének és a Közösségi Vámkódex 23. cikke (2) bekezdése b) pontjának együttes olvasata. Ebből következik, hogy az áruk nem preferenciális származására vonatkozó, a Közösségi Vámkódexben előírt meghatározásoknak megfelelő címkézés sem megtévesztő a 2000/13 irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontja értelmében.

88. Következésképpen azt javasolom a Bíróságnak, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdésre azt a választ adja, hogy az 1169/2011 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontját és a 2000/13 irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontját úgy kell értelmezni, hogy nem minősül az e rendelkezések értelmében vett „megtévesztésnek” az, ha nem nyújtanak a fogyasztó számára magyarázó információkat a származási országnak az áruk nem preferenciális származására vonatkozó, a Vámkódexekben előírt meghatározásoknak megfelelő feltüntetése mellett.

V. Véggkövetkeztetés

89. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javasolom a Bíróságnak, hogy a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekre a következő választ adja:

1) A mezőgazdasági piacok közös szervezésének létrehozásáról, valamint egyes mezőgazdasági termékekre vonatkozó egyedi rendelkezésekről szóló, 2007. október 22-i 1234/2007/EK tanácsi rendelet (az egységes közös piacszervezésről szóló rendelet) 113a. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a „származási ország” e rendelkezésben említett fogalmának meghatározása céljából a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendelet 23–26. cikkében szereplő, az áruk nem preferenciális származására vonatkozó meghatározásokra kell hivatkozni.

A mezőgazdasági termékpiacok közös szervezésének létrehozásáról és a 922/72/EGK, a 234/79/EK, az 1037/2001/EK és az 1234/2007/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2013. december 17-i 1308/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 76. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a „származási ország” e rendelkezésben említett fogalmának meghatározása céljából az Unió Vámkódex létrehozásáról szóló, 2013. október 9-i 952/2013/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletnek az Unió Vámkódex egyes rendelkezéseire vonatkozó részletes szabályok tekintetében történő kiegészítéséről szóló, 2015. július 28-i (EU) 2015/2446 felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet 31–36. cikkével összefüggésben értelmezett 60. cikkében szereplő, az áruk nem preferenciális származására vonatkozó meghatározásokra kell hivatkozni.

2) A 2913/92 rendelet 23. cikkének (1) bekezdését és (2) bekezdésének b) pontját, valamint a 952/2013 rendelet (EU) 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelet 31. cikkének b) pontjával összefüggésben értelmezett 60. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a termesztett gombák származási országa a betakarításuk helye szerinti ország, függetlenül attól, hogy a termesztés lényeges

³⁹ Lásd a jelen indítvány 35. lábjegyzetét.

szakaszaira az Európai Unió más tagállamaiban került sor, valamint hogy a természetett gombokat csak az első betakarítást megelőző három vagy annál kevesebb nappal korábban vitték a betakarítási területre.

- 3) A fogyasztók élelmiszerekkel kapcsolatos tájékoztatásáról, az 1924/2006/EK és az 1925/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet módosításáról és a 87/250/EGK bizottsági irányelv, a 90/496/EGK tanácsi irányelv, az 1999/10/EK bizottsági irányelv, a 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv, a 2002/67/EK és a 2008/5/EK bizottsági irányelv és a 608/2004/EK bizottsági rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 1169/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendelet 7. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy nem minősül az e rendelkezés értelmében vett „megtévesztésnek” az, ha nem nyújtanak a fogyasztó számára magyarázó információkat a származási országnak az áruk nem preferenciális származására vonatkozó, a 2913/92 rendelet 23–26. cikkében és a 952/2013 rendelet 2015/2446 felhatalmazáson alapuló rendelet 31–36. cikkével összefüggésben értelmezett 60. cikkében előírt meghatározásoknak megfelelő feltüntetése mellett.

Az élelmiszerek címkézésére, kizserelésére és reklámozására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 2000. március 20-i 2000/13/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 2. cikke (1) bekezdése a) pontjának i. alpontját úgy kell értelmezni, hogy nem minősül az e rendelkezés értelmében vett „megtévesztésnek” az, ha nem nyújtanak a fogyasztó számára magyarázó információkat a származási országnak az áruk nem preferenciális származására vonatkozó, a 2913/92 rendelet 23–26. cikkében előírt meghatározásoknak megfelelő feltüntetése mellett.